

Ruotsinopetus uudenlaiseen poliittiseen keskiöön

Julkaistu 30. marraskuuta 2010. Kirjoittanut Taina Saarinen.

Pari vuotta sitten kielikoulutuspolitiikan verkosto teki kyselyn kuntavaaliehdokkaille aivan vaalien alla. Kielikoulutus ei tuolloin kuntien näkökulmasta näyttänyt erityisen kuumalta aiheelta. Puolueiden kannanotoissa lähinnä maahanmuuttajien kielikoulutukseen liittyvät kysymykset toivat eroja puolueiden välille. Nyt, eduskuntavaalien alla, tilanne näyttää muuttuneen. Maahanmuuttajien kielikoulutuksen lisäksi myös ruotsi on viimeisen puolen vuoden aikana noussut uudella tavalla paitsi kielikoulutuspoliittiseen, myös valtakunnanpoliittiseen keskusteluun. Suurin muutos on tapahtunut suurten hallituspuolueiden suhtautumisessa.

Perusopetuksen tuntijakoa pohtineen työryhmän työ lienee yksi katalysaattori tässä keskustelussa. Loppukeväästä esityksensä valmiiksi saanut ryhmä esitti kieltenopetuksen aikaistamista, ja siinä yhteydessä myös toisen kotimaisen kielen aloittamista viimeistään alakoulun kuudennella luokalla. Toisen kotimaisen pakollisuuteen tuntijakoryhmä ei kuitenkaan puuttunut; itse asiassa ryhmän puheenjohtaja Timo Lankinen otti jo varsin aikaisessa vaiheessa henkilökohtaisesti julkisesti kantaa toisen kotimaisen säilyttämisen puolesta.

Poliittisesti tuntijakoesitys hiertää kokonaisuutenakin eli esimerkiksi lisääntyneen valinnaisuuden, uskonnon ja kieltenopetuksen ryhmäkokojen, ja uusien oppiaineiden kautta. Koko tuntijakoesityksestä on tullut yksi päähallituspuolueita jakanut aihe, ja tällä hetkellä näyttää siltä, että päätös asiasta siirtyy vaalien jälkeiseen aikaan. Tässä numerossa tuntijakoryhmän jäsen Risto Rönberg (vihr) esittää kantansa ruotsin ”normaalistamisesta” eli valinnaistamisesta. Omassa artikkelissaan koulutusta ja valinnaisuutta koko tuntijaon näkökulmasta tarkastelee Koulutuksen tutkimuslaitoksen johtaja Jouni Välijärvi. Kati Kajander lähestyy artikkelissaan ruotsinopetusta pedagogisesta eli kielisalkun käytön näkökulmasta.

Toinen ruotsin kieleen keskittynyt poliittinen keskustelu kiehahti kesällä kielipolitiikan ja aluepolitiikan törmätessä toisiinsa Keski-Pohjanmaalla. Nopea uutisanalyysi kesän mediasta osoitti, että keskustan ja RKP:n välinen kiista kärjistyi kieli- ja aluepolitiikan ristiriitoihin. Perinteisesti Keskustan reviirille kuulunut aluepolitiikka (Keski-Pohjanmaan suuntautuminen Oulun alueelle) törmäsi RKP:n mandaatille yhtä lailla perinteisesti kuuluvaan kielipolitiikkaan (pelko ruotsinkielisen väestön palvelujen toteutumisesta Pohjois-Pohjanmaalla). Vääntö päättyi lopulta perustuslakivaliokunnan lausumaan kielellisten

oikeuksien ensisijaisuudesta ja Kokkolan suuntaamisesta Vaasan ja Seinäjoen suuntaan Oulun sijaan.

Kesän ja alkusyksyn mittaan suhtautumisesta ruotsiin on tullut paitsi puolueiden välinen, myös niiden sisäinen kiistakysymys. Sekä kokoomuksen että vihreiden puoluekokouksessa oli kesällä esillä ruotsin pakollisuuteen liittyviä aloitteita. Kokoomuksen puoluekokous hyväksyi niukalla enemmistöllä Riihimäen kansallisten kokoomusnuorten aloitteen ”Pakkoruotsin tilalle vapaasti valittava toinen kieli” hylättyään ensin ruotsin vaihtoehtoistamiseen ja vapaaehtoistamiseen liittyvät aloitteet. Vihreän liiton puoluekokouksessa aloite ruotsinopetuksen valinnaistamisesta siirrettiin puolueen kielipoliittisen työryhmän työstettäväksi. Keskustan keskeiset ministerit ovat etenkin Pohjanmaa-debatin jälkeen tulleet julkisuuteen ruotsin pakollisuutta kyseenalaistavilla ja venäjä-vaihtoehtoa esittävillä puheenvuoroilla. Suurimman oppositiopuolueen eli SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen esitti lokakuun alussa pelkonsa siitä, että ”keskusta on tekemässä ruotsista vaalikysymystä”. Kuten Åsa Palviainen artikkelissaan toteaa, tämä on itse asiassa osoitus siitä, että ruotsin kielen asema tulee olemaan vaalikysymys myös SDP:lle.

On siis selvää, että ruotsi tulee olemaan yksi kevään eduskuntavaalien teemoista. Julkistimme verkkolehden ruotsinumeron kirjoituskutsun loppukesästä, ja odotimme innolla sekä poliittisesti poleemisia että tutkimuksellisesti kiinnostavia artikkelikäsitelmäkäsikirjoituksia. Sikäli jouduimme kuitenkin pettymään, että yhtään tarjokasta ei toimituksen pyytämien juttujen lisäksi tullut. Tämä ei tietysti poista saamiemme juttujen kiinnostavuutta, mutta verkostoonkin tulevien epävirallisten ruotsinopetusta koskevien yhteydenottojen perusteella olimme toivoneet laajempaa kirjoittajakuntaa. Alkupalvesta Kieli, koulutus ja yhteiskunta julkaisee vaalumeron, jota varten keräämme tietoa ja mielipiteitä sekä puolueilta että eduskuntavaaliehdokkailta. Tällöin varmasti palaamme muiden kielikoulutuspoliittisten kysymysten ohella myös (eduskuntavaali-)poliittiseen kysymykseen ruotsinopetuksesta.

Kirjoittaja on kielikoulutuspolitiikan verkoston koordinaattori ja tutkija Jyväskylän yliopistossa.